

Memòria de responsabilitat social 2011-2012

Universitat de Barcelona

Edita:

Secretaria General
Universitat de Barcelona

Rector:

Dídac Ramírez Sarrió

President del Consell Social:

Salvador Alemany i Mas

© Universitat de Barcelona

Elaboració:

Oficina de Control Intern, Riscos i Responsabilitat Social

Edició:

Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona

Dipòsit legal:

B-26.676-2013

Dipòsit digital UB:

<http://hdl.handle.net/2445/48309>

Índex

1	Llistat d'abreviacions	5
2	Carta del rector	6
3	Carta del president del Consell Social	8
4	La responsabilitat social a la Universitat de Barcelona	9
	4.1. La Comissió de Responsabilitat Social a la Universitat de Barcelona	10
	4.2. Oficina de Control Intern, Riscos i Responsabilitat Social	11
	4.3. Diàleg amb els grups d'interès	11
	4.4. La responsabilitat social en la nostra activitat docent i investigadora	11
5	Magnituds principals de la Universitat	15
	5.1. Qui som?	16
	5.2. Què fem?	18
	5.3. Quina és la nostra posició en el context universitari?	19
	5.4. Amb qui col·laborem?	21
	5.5. Quines són les nostres instal·lacions?	22
	5.6. Quina és la nostra situació econòmica?	23
6	El govern de la Universitat de Barcelona	25
	6.1. Descripció dels òrgans de govern	26
	6.2. Els impactes, riscos i oportunitats principals	29

7 Innovacions relacionades amb la responsabilitat social engegades durant el curs acadèmic	31
7.1. Principals iniciatives de responsabilitat social	32
7.2. Altres propostes	32
8 Creació de valor per a la societat	33
8.1. Una formació de qualitat	34
8.2. Docència de qualitat	37
8.3. Participació, comunicació i suport als estudiants	51
8.4. Preus dels estudis i beques	57
8.5. La Universitat i la recerca	59
8.6. Col·laboració amb el nostre entorn proper	62
9 La nostra situació en el context universitari	63
9.1. Rànquings	64
9.2. Campus d'excel·lència internacional	66
10 El nostre personal	67
10.1. Evolució de l'ocupació i perfil dels treballadors	68
10.2. Condicions laborals	71
10.3. Prestacions socials i sanitàries	76
10.4. Seguretat i prevenció de riscos laborals	77
10.5. Nivell d'estudis reglats dels treballadors	81
10.6. Treballadors amb discapacitats reconegudes	82
10.7. Formació	82
10.8. Compromís amb la igualtat d'oportunitats entre dones i homes	91
10.9. Conciliació laboral	93
10.10. Gabinet d'Atenció i Mediació	93
11 La nostra responsabilitat amb el medi ambient	97
11.1. El Pla de sostenibilitat de la UB. Estratègies de participació	98
12 La nostra responsabilitat amb la comunitat	107
12.1. Els nostres proveïdors	108
12.2. Alumni	109
12.3. La Universitat de l'Experiència	112
12.4. Voluntariat UB	114
12.5. La universitat saludable	115
12.6. Fundació Solidaritat	115
12.7. Dret al Dret	120
12.8. Activitats culturals	123
Annexos	125
Annex I. Sobre la Memòria	126
Annex II. Relació d'indicadors	128
Notes	139
Annex III. Dades de la Universitat de Barcelona	143

1 Llistat d'abreviacions

ACCD	Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
AECID	Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament
CCOO	Comissions Obreres
CEUCAT	Consell de l'Estudiantat de les Universitats Catalanes
EAPC	Escola d'Administració Pública de Catalunya
EEES	Espai europeu d'educació superior
FBG	Fundació Bosch i Gimpera
FSUB	Fundació Solidaritat Universitat de Barcelona
GREC	Gestió de la recerca
ICE	Institut de Ciències de l'Educació
IL3	Institut de Formació Contínua
MUFACE	Mutualitat General de Funcionaris Civils de l'Estat
OCIRIRS	Oficina de Control Intern, Riscos i Responsabilitat Social
OMPI	Oficina de Mobilitat i Programes Internacionals
OSSMA	Oficina de Seguretat, Salut i Medi Ambient
PAS	Personal d'administració i serveis
PAT	Pla d'acció tutorial
PDI	Personal docent i investigador
RH	Recursos humans
RS	Responsabilitat social
UB	Universitat de Barcelona
UdE	Universitat de l'Experiència

2 Carta del rector

Durant l'any 2012 la crisi econòmica i els seus efectes han continuat presents al nostre país. En aquest context de dificultat, des dels diferents nivells de govern (Unió Europea, Estat i comunitat autònoma) s'ha optat per una política d'austeritat en la despesa de l'Administració pública que ha tingut les conseqüències en forma de menys recursos i nous marcs legals per al sector públic, i en particular la nostra comunitat i les activitats universitàries.

El Govern ha retallat, un any més, la quantia econòmica de la subvenció ordinària que la Generalitat envia a la nostra Universitat, a la vegada que ha afegit la reducció salarial de tot empleat públic en l'àmbit estatal. Aquests fets indubtablement dificulten l'acompliment dels nostres objectius i la missió com a universitat pública. Finalment els estudiants han rebut l'anunci del Govern de l'Estat i de la Generalitat d'un important increment del preu de les matrícules universitàries (fins al 66%) a partir del curs 2012-2013 en un context d'insuficiència clara del sistema públic de beques, fet que podria dificultar l'accés i la continuïtat als estudis superiors.

En aquest context canviant de les expectatives laborals i acadèmiques, des de la Universitat de Barcelona hem respost amb compromisos fermes, com ara un fons addicional per a ajuts econòmics per garantir que cap estudiant amb capacitat i mèrit no deixi de continuar o d'accedir als seus estudis a la Universitat de Barcelona per motius econòmics, el manteniment de la plantilla fixa i la renovació dels contractes possibles, una aplicació favorable dels acords de govern i les reformes legislatives, etc.; en general, hem prioritzat les persones. Aquesta priorització també ens ha portat des del 2012 a obrir i liderar debats profunds que afecten el nostre futur: governança, reforma de l'Estatut, modernització, etc.

La preocupació i responsabilitat de la nostra autonomia i acció de govern abasta les tres dimensions de la responsabilitat social.

En relació amb la dimensió social, aquest any 2012 també ha comportat novetats importants que consoliden la nostra posició com una de les universitats de l'Estat més compromeses amb la responsabilitat social. Destacaríem en aquest sentit els aspectes següents:

- Hem treballat en la inclusió de clàusules socials a les nostres contractacions, incentivant d'aquesta manera la preocupació per la responsabilitat social dels nostres proveïdors. La nostra intenció és que al llarg del 2013 ja puguem implementar de forma definitiva aquesta modalitat de clàusules en les nostres contractacions.
- Hem creat l'Observatori de l'Estudiant, un espai que té l'objectiu de conèixer i analitzar les sensibilitats dels estudiants per poder dissenyar unes polítiques universitàries més adequades a les seves necessitats.
- A la Comissió de Responsabilitat Social de la UB s'ha acordat elaborar un codi de responsabilitat social que expliciti quina entenem que és la nostra responsabilitat social com a institució universitària i quins compromisos adquirim. Actualment treballem per tenir enllestit aquest document al llarg del 2013.

Pel que fa al medi ambient, l'OSSMA continua esforçant-se i avançant en la consecució d'una universitat ecològicament sostenible gràcies als programes de millora de la gestió dels residus i el reciclatge, les auditories per optimitzar l'eficiència energètica o els programes de mobilitat sostenible.

Finalment, quant a la dimensió econòmica, hem recuperat l'equilibri pressupostari malgrat l'adversa i restrictiva conjuntura, i s'ha completat així un mandat rectoral de quatre anys amb una mitjana d'equilibri pressupostari.

En aquest context de treball, de resposta en temps difícils, des de tots els estaments de la nostra Universitat, podem estar orgullosos dels resultats i podem afirmar, com a primera conclusió de la *Memòria de responsabilitat social de la Universitat de Barcelona* corresponent a l'any 2012, que som responsables i millorem any rere any en l'exercici i el rendiment de comptes d'aquesta responsabilitat, tant com a proveïdor de formació superior, recerca d'excel·lència i valor de la transferència, com des de la nostra funció de servei públic i agent social implicat en el territori. Donem les gràcies a tota la comunitat universitària per la seva implicació i feina quotidiana, ja sigui administrativa, tècnica, docent, investigadora o d'estudi. Tots fem i farem UB.

3 Carta del president del Consell Social

Per a la nostra societat, la universitat és un motor de desenvolupament social, econòmic i cultural de primera magnitud, i la Universitat de Barcelona està compromesa amb aquesta funció en favor del progrés social. Per això la responsabilitat social vertebrava el conjunt de l'activitat universitària: aporta la preocupació i el compromís necessaris per assolir un impacte positiu en les dimensions social, econòmica i ambiental.

La responsabilitat social té, doncs, un paper important a la Universitat de Barcelona: es manifesta en un gran nombre de polítiques i iniciatives en els diversos camps d'actuació universitària i en una multiplicitat d'accions que, això sí, requereixen un esforç especial per superar l'aparent dispersió i fer evident la coherència del conjunt. Aquesta és la principal virtut de la Memòria: facilita la comunicació i fa visibles de manera integrada totes les polítiques i actuacions que la UB duu a terme en els diferents àmbits de la responsabilitat social.

Alhora, la Memòria és un instrument per retre comptes a la comunitat universitària, al conjunt de la societat i a tots els grups d'interès, sobre els compromisos, objectius i resultats de les actuacions en les diferents dimensions universitàries: formació, recerca i transferència de coneixements i tecnologia a la societat. Aquesta avaluació implícita de les actuacions també aporta la base necessària per contribuir a millorar la nostra Universitat.

Per acabar, vull fer un reconeixement a tota la comunitat universitària de la UB pel seu compromís per construir una universitat amb una docència, una recerca i una gestió socialment responsables.

4

La responsabilitat
social a la Universitat
de Barcelona

4 La responsabilitat social a la Universitat de Barcelona

4.1. La Comissió de Responsabilitat Social a la Universitat de Barcelona

La Universitat de Barcelona (UB) va crear la Comissió de Responsabilitat Social, que el 12 d'abril del 2011 va ratificar el Consell de Govern. És una comissió presidida pel rector amb implicació i participació dels grups d'interès de la Universitat que es va crear com a resultat de considerar la sostenibilitat un element rellevant del Pla director de la Universitat.

La Comissió ha treballat durant el 2012 en l'elaboració del Codi de responsabilitat social de la UB i d'unes instruccions per a la contractació pública responsable amb criteris socials. L'aprovació definitiva i formal del Codi i de les instruccions és un dels principals objectius marcats per la Comissió per a l'exercici vinent.

El Codi de responsabilitat social és un document que ha de servir per definir clarament què entén la Universitat de Barcelona per *responsabilitat social*, alhora que per deixar constància de la seva assumpció de compromisos en aquest àmbit.

Les instruccions per a la contractació pública responsable tenen com a objectiu dotar la Universitat d'un instrument de contractació responsable consistent en la incorporació, de forma generalitzada en la contractació de la UB amb tercers, de criteris socials com a condicions necessàries d'execució dels contractes adjudicats i com a criteris de valoració a tenir en compte per determinar l'adjudicatari.

L'anomenat *instrument de contractació responsable* parteix d'una concepció transversal de la contractació pública al servei de principis i interessos públics que va més enllà de l'objecte directe a contractar, és a dir, més enllà de la mera execució de l'obra, de la prestació del servei o de l'adquisició d'un subministrament.

4.2. Oficina de Control Intern, Riscos i Responsabilitat Social

L'Oficina de Control Intern, Riscos i Responsabilitat Social (OCIRIRS) constitueix l'altre gran espai (a més de la Comissió de RS) des d'on a la UB es treballen els aspectes vinculats a la RS. L'any 2009 es va aprovar la creació d'aquesta oficina, que depèn directament del rector. Les funcions es divideixen en dos grans blocs.

D'una banda, hi ha el control intern i els riscos, que mitjançant la figura d'un interventor en l'àmbit economicofinancer permet gestionar amb més rigor els recursos de la Universitat. D'altra banda, s'impulsen els valors de la responsabilitat social a la UB. En aquest sentit, cal fer esment de la voluntat de proposar mecanismes que permetin aconseguir una universitat socialment més responsable i introduir el concepte de transparència informativa respecte dels resultats aconseguits en els àmbits econòmic, social i mediambiental.

Caldria destacar la presència d'un tècnic a l'Oficina que s'encarrega exclusivament de la RS, fet poc habitual en l'àmbit universitari estatal.

4.3. Diàleg amb els grups d'interès

Des que la Universitat va decidir implantar els valors de la RS en la seva governança, s'ha tingut la certesa que estimular un diàleg real i efectiu amb els nostres grups d'interès és necessari si volem ser conseqüents amb la nostra voluntat de tenir un impacte socialment responsable amb l'entorn. La creació de la Comissió de RS ha estat un avenç important en aquesta línia, ja que s'hi troben representats els alumnes, el PAS i el PDI, així com els càrrecs de govern principals.

L'any 2012 ha estat molt productiu pel diàleg iniciat amb l'Ajuntament de Barcelona. En les primeres reunions, l'Ajuntament, com a institució preocupada per la incorporació de clàusules socials en les seves contractacions públiques, ens ha assessorat sobre aquesta qüestió, i ens ha facilitat d'aquesta manera alguna de les eines legals que ens han de possibilitar la incorporació de contractacions que segueixin aquests criteris a la nostra Universitat.

Amb l'objectiu de donar un impuls a la comunicació amb els estudiants, en un futur proper, obrirem l'any 2013 un espai al web que ha de permetre que els que ho desitgin (també els membres de qualsevol dels nostres grups d'interès) puguin fer-nos arribar les propostes per fer de la UB un model a seguir en l'àmbit de la RS. Des de l'OCIRIRS estudiarem les propostes que ens arribin i n'impulsarem la implementació sempre que les considerem interessants i viables.

4.4. La responsabilitat social en la nostra activitat docent i investigadora

La importància creixent de la RS tant en el món empresarial com en el sector públic ens permet intuir que cada cop la trobarem més present en els plans d'estudis dels graus i màsters de l'Estat espanyol.

Des de la UB intentem que el conjunt de la nostra activitat docent estigui impregnat dels valors de la RS i, precisament per aquesta raó, a la majoria dels nostres programes de grau i màster hi trobem assignatures que treballen competències vinculades als principis de la RS. Pensem que és imprescindible transmetre uns principis ètics als nostres alumnes, ja que som conscients que els universitaris d'avui seran les elits que dirigiran la nostra societat el dia de demà.

A més, en diverses de les nostres assignatures de grau, llicenciatura, diplomatura o màster, especialment quan estan estretament vinculades als recursos humans, a la gestió o administració d'organitzacions, o a la bioètica, es dedica una sessió o diverses a parlar-ne.

Tot i això, la presència d'assignatures específiques de RS en els nostres plans d'estudi encara és força minsa. El quadre següent mostra les assignatures amb continguts vinculats a la RS de grau, llicenciatura o diplomatura i màster que s'han impartit a la UB durant el curs 2011-2012. També s'hi inclouen els programes de doctorat que tracten sobre aquest model de gestió.

Assignatures vinculades a la de responsabilitat social impartides durant el curs 2011-12	
Llicenciatura o diplomatura	1. Ètica empresarial. Diplomatura d'Empresarials¹ 2. Economia de la Cooperació. Diplomatura d'Empresarials²
Grau	1. Ètica i Responsabilitat Social Corporativa. Grau d'Administració i Direcció d'Empreses³ (ADE) 2. Direcció de les Organitzacions. Grau d'ADE⁴ 3. Responsabilitat Social Corporativa. Grau de Publicitat i Relacions Públiques, de l'Escola Superior de Relacions Públiques (centre adscrit a la UB) 4. Teoria de les Relacions Públiques. Grau de Publicitat i Relacions Públiques 5. Tècniques de Relacions Públiques. Grau de Publicitat i Relacions Públiques 6. Taller de Publicitat i Relacions Públiques. Grau de Publicitat i Relacions Públiques 7. Estadística Mèdica. Grau d'Estadística 8. Bioestadística i Salut Pública. Grau de Podologia 9. Bioètica i Legislació Podològica. Grau de Podologia 10. Qualitat i Prevenció. Grau de Química 11. Avaluació i Qualitat. Grau d'Informació i Documentació 12. Pràcticum. Grau d'Informació i Documentació 13. Psicologia Social Aplicada. Grau de Psicologia 14. Psicologia de les Organitzacions. Grau de Psicologia 15. Psicologia i Professi6. Grau de Psicologia 16. Psicologia i Màrqueting. Grau de Psicologia 17. Psicologia Ambiental. Grau de Psicologia 18. Psicologia Cultural. Grau de Psicologia 19. Psicologia Econ6mica i del Consumidor. Grau de Psicologia 20. Pràctiques vinculades al projecte de Dret al dret 21. Mostra indicativa d'estudis a la Facultat de Filologia: - Hist6ria i Cultures als Estats Units - M6n Àrab Contemporani - Teoria Literària Feminista i Estudis de Gènere - Sociolingüística Catalana - Variació i Polítiques Lingüístiques - Sociolingüística de l'Espanyol - Literatura i Pensament en el Segle xx - Ecologia i Planificacions Lingüístiques - Antropologia Lingüística - Literatura i Holocaust - Sociolingüística de l'Italià - L'Assaig a França: la Recerca de la Tolerància i la Llibertat

Assignatures vinculades a la de responsabilitat social impartides durant el curs 2011-12

Màster oficial	1. Accessibilitat. Màster de Gestió de Continguts Digitals 2. Responsabilitat Social Corporativa. Màster de Gestió i Desenvolupament de Persones i Equips en les Organitzacions⁵ 3. Empresa i Societat. Màster de Seguretat i Salut en el Treball: Prevenció de Riscos Laborals 4. Qualitat i Medi Ambient. Màster de Seguretat i Salut en el Treball: Prevenció de Riscos Laborals 5. Sistemes de Gestió de Qualitat, Medi Ambient, Previsió de Riscos i Responsabilitat Social. Màster de Direcció Hotelera i de Restauració, de l'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme CETT (centre adscrit a la UB) 6. Màster en Bioètica i Dret 7. Màster en Dret de l'Empresa i dels Negocis 8. Finançament i Captació de Recursos. Màster de Gestió Cultural 9. Anàlisi de Negoci. Màster en Direcció d'Empreses de l'Esport 10. Gestió i Planificació de Serveis. Màster en Direcció d'Empreses de l'Esport 11. Sistemes de Gestió Empresarial. Màster de Recerca en Empresa 12. Estratègies d'Internacionalització. Màster de Recerca en Empresa 13. Aspectes Ètics, Legals i Gestió d'I+D. Màster de Biotecnologia 14. Màster de Nutrició i Metabolisme
Doctorat	1. Programa de Doctorat a Empresa en què es treballen temes vinculats a la responsabilitat social corporativa i es dirigeix alguna tesi sobre aquest aspecte

¹ El curs 2011-12 la diplomatura estava en procés d'extinció. Així doncs, únicament existia el dret a examen, però no la docència.

² El curs 2011-12 la diplomatura estava en procés d'extinció. Així doncs, únicament existia el dret a examen, però no la docència.

³ És una assignatura de 4t curs d'ADE. L'any 2011-12 encara no s'havia començat a impartir perquè la primera generació de graduats d'ADE a la UB encara cursava 3r.

⁴ És una assignatura de 4t curs d'ADE. L'any 2011-12 encara no s'havia començat a impartir perquè la primera generació de graduats d'ADE a la UB encara cursava 3r.

⁵ Docència a partir del curs 2012-13.

Font: OCIRIRS

També hem de destacar l'existència dels màsters de Responsabilitat Social Corporativa: Comptabilitat i Auditoria Social, i Economia Social i Direcció d'Entitats sense Ànim de Lucre, que ofereix l'IL3 conjuntament amb la UB. El màster de Responsabilitat Social Corporativa: Comptabilitat i Auditoria Social és pioner, ja que és un dels pocs estudis de postgrau que s'ofereix a l'Estat que tracta exclusivament la RS.

Finalment, cal assenyalar que des de la Facultat d'Economia i Empresa s'organitza una activitat adreçada a establir ponts de comunicació amb institucions d'economia social i del tercer sector. L'objectiu és que l'estudiant conegui de primera mà què és i què representa l'economia social i el tercer sector, en un entorn econòmic com l'actual.

Aquesta activitat es desenvolupa al llarg de tres setmanes en les quals es fan conferències i debats amb especialistes del sector sobre diferents àrees. Les jornades es tanquen amb un fòrum social, el darrer dia, en què les entitats que ho desitgen poden explicar el seu projecte als estudiants que el visiten (la Facultat assumeix les despeses de l'organització).

Aquesta iniciativa està oberta als estudiants de la Universitat de Barcelona i d'altres universitats. A més, proporciona crèdits de lliure elecció i crèdits ECTS als estudiants que hi participen activament.

La Comissió de Bioètica de la UB

La Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona és un organisme col·legiat que, conscient des dels seus inicis de la responsabilitat envers la societat de la UB, no només avalua la recerca duta a terme per la nostra universitat, sinó que dóna resposta a les necessitats que sorgeixen mitjançant l'elaboració de protocols i la publicació de guies d'actuació a petició dels investigadors o per iniciativa pròpia.

Compromís de futur

La UB es compromet a analitzar amb deteniment quin paper té la RS en la seva docència. Un retrat acurat de la situació ha de possibilitar dur a terme les actuacions que permetin incorporar tant assignatures senceres com sessions puntuals en el marc d'una assignatura en els graus i màsters universitaris en què calgui.

5

Magnituds principals
de la Universitat